

TASARIM HUKUKU

Tasarım Kapsamı

KORUMA DIŐI HALLER

- Kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı tasarımlar
- Ürünün teknik fonksiyonunun zorunlu kıldığı görünümler
- Tasarımın kullanıldığı veya uygulandığı ürünün başka bir ürüne mekanik olarak monte edilmesi veya bağlanması için belirli biçim ve boyutta olmak zorunda olan ürünlerin görünümü
- Paris sözleşmesinin 2.mükerrer 5. maddesi hükümlerle alametleri ile bu kapsam dışında kalan ancak kamuyu ilgilendiren dini, tarihi ve kültürel değerler bakımından halka mal olmuş....

YEDEK PARÇA-BİLEŞİK ÜRÜN

Bileşik Ürünün Görünümüne Bağlı Olmayan ve Fonksiyonel olarak ondan bağımsız

- Belirli bir şekilde yapılmasına gerek yok

Ör: otomobilin koltuk tasarımı, ayna tasarımı

tek başlarında değerlendirildiklerinde; yeni ve ayırt edici ise tasarım olarak korunur

BİLEŞİK ÜRÜN-YEDEK PARÇA

- **Bileşik Ürünün Görünümüne Bağlı Yedek Parça (must match)**
- Belirli bir şekilde yapılması gerekir, zorunluluk estetik kaygıdan kaynaklanır
- ör: motor kapağı, kaporta, çamurluk, arabanın kapısı
- Mercedes'e bmw kapısı takamazsınız

Koruma süresi piyasaya çıktığı andan itibaren 3 yıl süre ile korunur

- Bu süre dolduktan sonra 3. kişiler parçanın kaynağında kullanıcıyı yanıltmamak kaydıyla bu parçaları kullanabilir

İstisna: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yayınlanan eşdeğer parçaların tasarımları üç yıllık korumadan faydalanamaz

- TSE görevlendirildi, sigorta şirketleriyle en çok değişen parçalar tespit edilmeye başlandı

BİLEŞİK ÜRÜN-YEDEK PARÇA

Teknik fonksiyonu icra etmek için belirli bir biçimde olmak zorunda olan parçalar (must fit)

- Estetik/görsel bir zorunluluk değil
- Teknik zorunluluk nedeniyle o şekilde olmak zorunda
- Ör: egzoz borusu tasarımı, fren pedalının bağlantılı kısımlarına ait tasarımlar
- Korunmaz

Görünmeyen Tasarımlar

- Parça bileşik ürüne takıldığında, bileşik ürünün normal kullanımı sırasında görünür olmalı
- **Normal kullanım:** bakım, servis veya onarım işleri hariç olmak üzere son kullanıcı tarafından kullanımı ifade eder
- Görünür durumda olan parçanın yeni ve ayırt edici olması gerekir
- Ör: otomobil motor kapağının altındaki ürünler görünmediği için korunmaz

HAK SAHİBİ

- Tasarımcı ancak **gerçek kişi**
- Tasarımcı ile tasarım hakkı sahibi farklı olabilir
- Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça çalışanların bir işletmede yükümlü olduğu faaliyeti gereği gerçekleştirdiği ya da büyük ölçüde işletmenin deneyim ve çalışmalarına dayanarak iş ilişkisi sırasında yaptığı tasarımların hak sahibi, işverenleridir.
- Stajyer/öğretim elamanı/öğrenci hakkında çalışan tasarımlarına ilişkin hükümler uygulanır

ÇALIŞANLARIN TASARIMI

- Çalışanın tasarımcının bedel isteme hakkı vardır
- Öğretim elemanlarının tasarımları bakımından bu bedel, tasarımdan elde edilen gelirin en %50'si olmak üzere yükseköğretim kurumu tarafından belirlenir

TASARIM HAKKININ KAPSAMI SMK MD.59

- Tasarımdan doğan haklar münhasıran tasarım sahibine aittir.
- Üçüncü kişiler, tasarım sahibinin izni olmadan koruma kapsamındaki tasarım veya tasarımın uygulandığı ürünü üretmez, piyasaya sunamaz, satamaz, ithal edemez, ticari amaçlı kullanamaz veya bu amaçlarla elde bulunduramaz ya da bu tasarım veya tasarımın uygulandığı ürünle ilgili sözleşme yapmak için öneride bulunamaz.

TASARIM HAKKININ SINIRLARI

- Özel amaçla sınırlı kalan ve ticari amaç taşımayan fiiller
- Deneme amaçlı fiiller
- Dürüstlük kuralıyla bağdaşır olmak, tasarımın normal kullanımını gereksiz şekilde tehlikeye sokmamak ve kaynak göstermek şartıyla eğitim ve referans amaçlı çoğaltmalar

TASARIM HAKKININ SONA ERMESİ

- Hükümsüzlük
- Yenilemenin yapılmaması: koruma süre 5'er yıldan maksimum 25 yıl
- Sürenin dolması
- Vazgeçme: başvuru veya tasarım sahibi tasarım hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir

HÜKÜMSÜZLÜK

- Ürün ve tasarım tanımına uygun olmaması
- Tasarımın yeni ve ayırt edici olmaması
- Teknik fonksiyonun tasarımı şekillendirmesi
- Kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı olması
- Başkasına ait bir fikri mülkiyet hakkının yetkisiz kullanımını içermesi
- Aynı veya benzer başka bir tasarımın başvuru tarihi, tescilli tasarımın başvuru tarihinden önce olması

TASARIM HAKKINA TECAVÜZ SMK MD.81

- Tasarım sahibinin izni olmaksızın
- bu Kanun hükümlerine göre koruma kapsamındaki bir tasarımın kullanıldığı veya uygulandığı ürünün
- **aynısını veya genel izlenim itibarıyla ayırt edilemeyecek kadar benzerini**
- üretmek, piyasaya sunmak, satmak, sözleşme yapmak için öneride bulunmak, ticari amaçla kullanmak veya bu amaçlarla bulundurmak, başka bir şekilde ticaret alanına çıkarmak, ithal işlemine tabi tutmak.
- İzinsiz olarak lisans hakkının genişletilmesi veya devredilmesi
- Tasarım hakkını gasp etmek.

TESCİLSİZ TASARIM

- İlk kez SMK ile gelmiştir
- SMK md.55/4: Tasarım; bu Kanun hükümleri uyarınca tescil edilmiş olması hâlinde tescilli tasarım, ilk kez Türkiye’de kamuya sunulmuş olması hâlinde ise tescilsiz tasarım olarak korunur.
- Koruma: tescilli tasarımlar için tescille
tescilsiz tasarımlar için ilk kez
Türkiye’de sunulmuş olmakla

TESCİLSİZ TASARIM

- 554 sayılı KHK: tescilsiz tasarımlar genel hükümlere tabi hükmü SMK'ya alınmamıştır
- Amaç: tescilsiz tasarımlara kısa bir süre de olsa koruma sağlanması
- Genel hükümler: TTK haksız rekabet/5846 sayılı FSEK
- SMK'da tescilsiz tasarım ayrı bir başlık altında düzenlenmemiştir
- SMK'nın içine serpiştirilmiştir.
- Doğal olarak tescile bağlanan sonuçlar uygulanmayacaktır

TESCİLSİZ TASARIM

- Tescilsiz tasarımlar da yeni ve ayırt edici olmak zorunda
- Tescilsiz tasarımın kamuya sunulduğu tarihte tasarım hakkı kendiliğinden ortaya çıkacak ve süre başlayacak
- Hak gaspı: başka bir kişinin tescilsiz tasarımını ilk kez kamuya sunması
- SMK 77: tescilsiz tasarım sahibine; tasarım sahipliğinin kendisine devrini veya tasarım sahibi olarak tanınmayı talep edebilir
- Hak düşürücü süre: 3 yıl
- İstisna: kötünîyet

TESCİLSİZ TASARIM-HAKKIN KAPSAMI

- Tescilsiz tasarım hakkı tekel hakkı değildir
- Tasarımın kopyalanmasını önleyici bir hak sağlamaktadır
- Tescilli tasarımdan farklı olarak, tescilsiz tasarımı kullanan kişinin kötü niyetli olması gerekir
- koruma kapsamı sadece taklide karşı koruma
- Sadece bu hak sadece tasarımı taklit eden kişiye karşı ileri sürülebilir

